

Двадесета Международна олимпиада по лингвистика

Банско (България), 23–29 юли 2023 г.

Задачи за индивидуалното състезание

Правила за оформяне на решенията на задачите

Не преписвайте задачите. Решавайте всяка задача на отделен лист (или листове). На всеки лист пишете номера на решаваната задача, номера на мястото си и фамилното си име. Иначе работата Ви може да не бъде оценена по достойнство.

Ако не е казано друго, опишете закономерностите и правилата, които сте забелязали в данните. В противен случай Вашето решение няма да получи пълен брой точки.

Задача № 1 (20 точки). Дадени са две форми на някои глаголи на гуасакапански шинкански език и българските им преводи:

	Форма 1	Форма 2	Превод
1.	piriy' <i>то видя (нещо)</i>	imbir'i <i>виждам (нещо)</i>	<i>виждам</i>
2.	im'ay <i>то каза (нещо)</i>	inim'a <i>казвам (нещо)</i>	<i>казвам</i>
3.	aplay' и т. н.	inapal'a и т. н.	<i>отварям</i>
4.	k'aniy'	ik'an'i	<i>хващам в капан</i>
5.	ikniy'	inikini	<i>следвам, приемам</i>
6.	tundiy'	indunat'i	<i>свиря</i>
7.	şakşay'	işakats'a	<i>крада</i>
8.	kişiy'	işgits'i	<i>пека</i>
9.	hik'ay	inhik'a	<i>шия, тъка</i>
10.	hiniy'	ihin'i	<i>научавам, зная</i>
11.	yułmuy'	inyułum'u	<i>смуча бонбон</i>
12.	ipay'	inipal'a	<i>къпя</i>
13.	p'ahniiy'	imp'ahan'i	<i>изкопавам</i>
14.	ter'oy	inder'o	<i>убивам</i>
15.	netkay'	?	<i>бутам</i>
16.	kiriyy'	?	<i>дърпам</i>
17.	p'uhruy'	?	<i>правя дупки</i>
18.	her'oy	?	<i>заглаждам</i>

(а) Запълнете празните места в редовете 15–18.

Ето още няколко глаголни форми на гуасакапански шинкански език и българските им преводи:

19.	ĩmbiiriʔ	бях видян
20.	hik'aŋ	уших, изтѫках (нещо)
21.	ĩŋk'ataʔ	лягам
22.	kirin'	дрѣпнах (нещо)
23.	ĩnsiiruʔ	избѣрзах
24.	ĩniʂapaʔ	трѣзвам
25.	ĩnimaʔ	казват ми
26.	ʂawʂan'	засадих (нещо)
27.	ʂur'uŋ	избрах (нещо)
28.	ĩndeeroʔ	бях убит; умрях
29.	ĩmbiriʔ	виждат ме
30.	heeroʔ	то беше загладено
31.	p'ihnaʔ	то скочи
32.	ʂawʂaʔ	то беше засадено
33.	ak'okamaʔ	то коленичи (сег. вр.)
34.	ateroʔ	убиват го; то умира
35.	k'aataʔ	то легна
36.	asiruʔ	то бѣрза
37.	iʂpaʔ	то трѣзна
38.	aʂakaʂaʔ	крадат го
39.	her'oŋ	?
40.	ĩniʂpaʔ	?
41.	aplaʔ	?
42.	?	то избра (нещо)
43.	?	видях (нещо)
44.	?	засаждам (нещо)
45.	?	то беше хванато в капан
46.	?	скачам
47.	?	шият го, тѣкат го
48.	?	бях изкѣпан

(b) Запълнете празните места в редовете 39–48.

△ **ŋ** = *n* в думата *гонг*. **ʂ** ≈ *ш*. **ts** = *ц*. **ʔ**, **h**, **ʔ**, **w** и **y** са съгласни звукове; **ʔ** и съгласните, последвани от **'**, се произнасят, като се прекъсва за кратко въздушният поток в гърлото. **i** е гласен звук. Удвоена буква означава дълъг звук.

Гуасакапанският шинкански език е от шинканското семейство. На него са говорили в град Гуасакапан в Гватемала. Вече няма говорещи свободно езика — през последните 50 години всички негови носители са минали на испански. — Самюел Амед

Задача № 2 (20 точки). Дадени са изречения на езика апурина и техните приблизителни еквиваленти на български:

1. <i>nuta sykaru nykanawate uwamukary</i>	}	<i>Аз дадох на нея моето кану.</i>
2. <i>nykanawate nysykaru uwamukary</i>		
3. <i>pita āтары іpurāā</i>		— <i>Ти изпи водата.</i>
4. <i>kyky mynary nyherēka sytumukary</i>		— <i>Мъжът донесе на жената моята кръв.</i>
5. <i>herēkatxi uāтары sytu</i>		— <i>Жената изпи кръвта.</i>
6. <i>nhiximakyte pixinhikary</i>		— <i>Ти си спомни моята риба.</i>
7. <i>pitxiparyte umynary kykymukary</i>		— <i>Тя донесе на мъжа твоя банан.</i>
8. <i>hātakuru xinhikary naikute</i>		— <i>Момичето си спомни моята къща.</i>
9. <i>sytu apy usykanu nutamukary kyky</i>		— <i>Мъжът даде на мене костта на жената.</i>
10. <i>nhīpurāāte nāтары</i>		— <i>Аз изпих моята вода.</i>
11. <i>kywītxi apukary</i>		— <i>Той намери главата.</i>
12. <i>ywa mynanu kyky uky nutamukary</i>		— <i>Той донесе на мене окото на мъжа.</i>
13. <i>ximaky nhikary apītxi</i>		— <i>Рибата изяде костта.</i>
14. <i>hātakuru txiparyte napukary</i>		— <i>Аз намерих банана на момичето.</i>
15. <i>ximaky kywy inhikary</i>		— <i>Той изяде главата на рибата.</i>
16. <i>hātakuru uapukaru</i>		— <i>Тя намери момичето.</i>

(a) Преведете на български:

17. *uwa xinhikaru sytu*
18. *txipary nhinhikary*
19. *kyky aikute pusykaru uwamukary*

(b) Това изречение е граматически неправилно. Обяснете защо и напишете граматически правилен еквивалент и неговия превод на български:

20. *uwa umynary kanawa ximakumukary*

(c) Преведете на апурина по два начина:

21. *Ти намери къщата.*
22. *Аз донесох на момичето твоего кану.*
23. *Той донесе на мене твоята вода.*
24. *Мъжът изпи кръвта на момичето.*
25. *Аз си спомних окото.*
26. *Ти изяде моя банан.*

△ Езикът апурина е от пуруската група на аравакското семейство. Говори се от не повече от 30% от общото етническо население, съставено от около 9 500 души, по поречието на река Пурус, в северозападния район на Амазонка в Бразилия.

nh ≈ *нь* в името *Еньо*; **tx** = *ч*; **x** = *ш*. **y** е по-затворено *ъ*. **ā**, **ē**, **ī** са носови гласни звукове.

—*Ксения Гилярова*

Задача № 3 (20 точки). Дадени са изречения на крайбрежния мариндски език и българските им преводи:

1. **ob-dahetok** — *Ти наистина се върна.*
2. **nake-dahetok** — *Ние се върнахме.*
3. **nambat-ihwin** — *Ах, аз плаках.*
4. **nambe-otab** — *Ние наистина ви изгонихме.*
5. **um-kulayawn** — *Той напразно ти се присмя.*
6. **e-keseh** — *Вие го наплюхте.*
7. **ubate-huyanab** — *Ах, ти ни накара да млъкнем.*
8. **nakum-hoyab** — *Аз напразно ви накарах да млъкнете.*
9. **nambame-yadayawn** — *О, ние те оставихме зад гърба си!*
10. **ebe-yadanawn** — *Вие наистина ни оставихте зад гърба си.*
11. **ibatum-yadewn** — *Ах, вие напразно го оставихте зад гърба си.*
12. **a-isanaab** — *Той ме разряза на две.*
13. **obam-eseb** — *О, ти го разряза на две!*

Тези глаголи имат граматична разлика в сравнение с глаголите, дадени по-горе:

14. **bate-tamanab** — *Ах, ние изплувахме на повърхността.*
15. **ba-tamab** — *Вие наистина изплувахте на повърхността.*
16. **a-yuyayah** — *Ти потрѣпна.*
17. **bam-yuyanah** — *О, аз потрѣпнах!*

(a) Преведете на български:

18. **e-yuyanah**
19. **ba-ihwin**
20. **nabum-kisayah**
21. **bat-yadawn**
22. **ubamum-kolewn**

(b) Преведете на крайбрежен мариндски:

23. *Той изплува на повърхността.*
24. *Ах, ти се върна.*
25. *О, аз го накарах да млъкне!*
26. *Той наистина ни изгони.*
27. *Вие наистина напразно ни наплюхте.*

△ Крайбрежният мариндски език е от анимското семейство. Говори се от около 8 000 души в провинция Южна Папуа в Индонезия.

ү и у са съгласни звукове. В глаголните форми на крайбрежния мариндски език тиренцето (-) служи за разделяне на две половини на един глагол, произнасяни като отделни думи.
— Давид Хултман (Консултант: Бруно Улсон)

Задача № 4 (20 точки). Дадени са глаголни форми на езика равнинен кри и българските им преводи:

1. **nimawinēskomik** — той ме предизвиква
2. **kiwāpamināwāw** — вие ме виждате
3. **kinakininān** — ти ни спираш, вие ни спирате
4. **nikakwēcimānānak** — ние ги питаме
5. **kiwīcihāw** — ти му помагаш
6. **nikakwēcimānān** — ние го питаме
7. **niwāpamāw** — аз го виждам
8. **kimawinēskomin** — ти ме предизвикваш
9. **nimawinēskomikonānak** — те ни предизвикват
10. **kikakwēcimik** — той те пита
11. **kiwāpamitinān** — ние те виждаме, ние ви виждаме
12. **ninakināwak** — аз ги спирам
13. **kiwīcihikowāw** — той ви помага
14. **kinakinikwak** — те те спират
15. **kiwāpamāwāwak** — вие ги виждате
16. **kiwīcihitin** — аз ти помагам

Ето още няколко глаголни форми на езика равнинен кри и българските им преводи:

17. **ē-nakināyēk** — докато вие го спирате
18. **ē-wīcihak** — докато аз му помагам
19. **mawinēskomikoyāhkwāwi** — ако те ни предизвикат
20. **wāpamaci** — ако ти го видиш
21. **wīcihitako** — ако аз ви помогна

(a) Преведете на български:

(b) Преведете на равнинен кри:

22. ē-wāpamikoyēk	26. ако ние ги попитаме
23. ninakinikonān	27. те ви предизвикват
24. kikakwēcimāwāw	28. те ми помагат
25. kiwīcihitināwāw	29. ти ги виждаш
	30. аз ви спирам

△ Езикът равнинен кри е от алгонкиния клон на алгийското семейство. Говори се от около 12 000 души в Южен Саскачеван и Централна Алберта в Канада.

В тази задача *nie* = ние без тебе. **w** и **y** са съгласни звукове. Знакът ⁻ бележи дълга гласна.

—Лидия Становник, Алексей Пегушев

Задача № 5 (20 точки). Дадени са числителни на езика супире и стойностите им:

baashuunni	7
berjaaga na niŋkin	21
ŋkwuu taanre na beeshuunni na kaŋkuro	285
kampwoo na ŋkwuu shuunni na beetaanre na baani	626
kampwɔhii sicyɛɛre na berjaaga na ke na baaricyɛɛre	1639

(a) Напишете с цифри:

- kampwɔhii shuunni na ke
- ŋkuu na baataanre

(b) Напишете на супире: 15; 109; 152; 403; 1534.

△ Езикът супире е от групата сенуфо на атлантическо-конгоанското семейство. Говори се от около 350 000 души в Мали и Кот д'Ивоар.

Думите са дадени с опростена транскрипция. **ɛ** и **ɔ** са гласни звукове. **ŋ** и **ɲ** са съгласни звукове.

—Алексей Пегушев

Редактори: Самюел Амед, Милена Венева (отг. ред.), Дмитрий Герасимов, Ксения Гилярова, Станислав Гуревич, Шинджини Гхош, Иван Держански (техн. ред.), Хю Добс, Борис Иомдин, Ким Мингю, Ли Тхехун, Лиу Юяң, Бруну Л'Асторина, Лиам Макнайт, Дан Миря, Андрей Никулин, Мийна Норвик, Пан Туңлъ, Алексей Пегушев, Ян Пегър, Александър Пиперски, Пшемислав Подлешни, Мария Рубинщейн, Даниел Руцки, Нейтан Сомърс, Павел Софрониев, Елисия Уорнър, Габриела Хладник, Давид Хултман.

Български текст: Милена Венева.

Наслука!